

Asia: VN/21641/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

SAMOK kiittää mahdollisuudesta lausua ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Hallitusohjelmassa on tavoitteena kasvattaa kansainvälisten opiskelijoiden määrää ja saada Suomeen lisää kansainvälisiä osaajia. Lisäksi Suomessa on tarkoitus kolminkertaistaa kansainvälisten opiskelijoiden määrää. SAMOK kannattaa näitä tavoitteita, mutta näkee tämän hallituksen esityksen olevan ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Vaikutukset Suomen houkuttelevuuteen opiskelijamaana ovat huolestuttavia, mutta SAMOK myös haluaa muistuttaa lukuvuosimaksujen korotuksen olevan myös arvokysymys. Jo nykyisillä lukuvuosimaksuilla rajaamme Suomessa opiskelun niille joilla on maksukykyä siihen ja lukuvuosimaksujen korottaminen kiristää tätä kehitystä.

Esityksessä on myös yksittäisiä hyviä nostoja, kuten tilauskoulutusta koskevat kirjaukset sekä se, ettei korkeakoulujen tarvitse periä lukuvuosimaksua tulevilta lukuvuosilta, jos opiskelija on jo maksanut koulutuksen kustannukset.

Lausunnonantajan näkemykset koskien hakemuksen käsittelymaksun palauttamista

SAMOK ymmärtää vaikeuden hakemusten käsittelyssä, mutta vastustamme hakemusmaksun käyttöönottoa ratkaisuna siihen. Pidämme sitä mahdollisena kynnyksenä opintoihin hakemisessa ja haluammekin hakemusmaksun olevan mahdollisimman alhainen. Maksun asettaminen ei estä puutteellisia hakemuksia, se vain vähentää hakemusten kokonaismäärää. Tämä todennäköisesti vähentää hallinnollista työtä, mutta se voi estää monien hyvien hakijoiden hakemisen suomalaisen korkeakoulutuksen piiriin.

Käsittelymaksun tulisi siis olla mahdollisimman pieni ja jos sen päämäärällisenä tarkoituksena on vähentää hallinnollista työtä, niin SAMOK kokee perusteltuna, että sisäänpäässeille opiskelijoille palautettaisiin tämä maksu.

Lausunnonantajan näkemykset tilauskoulutuksen muutoksista

Näemme hallituksen esitykset tilauskoulutuksen muutoksista positiivisina. Uskomme näiden muutoksien parantavan opiskelijoiden oikeusturvaa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien lukuvuosimaksujen korottamista

SAMOK vastustaa lukuvuosimaksujen korottamista. Lukuvuosimaksut rajaavat ulos osan opiskelijoista maksukykynsä perusteella ja niiden korottaminen entisestään rajoittaa entisestään Suomeen hakeutuvien opiskelijoiden määrää.

Koemmekin lukuvuosimaksujen korottamisen olevan ristiriidassa niin hallitusohjelman kuin Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta 2035:n tavoitteiden kanssa. Verrokkimaissa lukuvuosimaksujen korottaminen on vähentänyt hakijamäärää korkeakouluihin ja siten haitannut maiden kansainvälistymistä, ja OKM on hallitusohjelman taustamuistioissa arvioinut hakijamäärän tippuvan 43 prosentilla. Vaikka hakijamäärät ovat ajan kanssa verrokkimaassa palautuneet niin koemme tämän olevan suuri takaisku maamme kansainvälistymiseen liittyville tavoitteille.

Lakiesityksen perusteluissa on tavoite saada lisää rahaa korkeakoulujen käyttöön, ilman että se vaikuttaa korkeakoulujen perusrahoituksen määrään. Onkin tämän tavoitteen valossa kummallista, että hallitusohjelmassa on kirjattu, että korkeakoulujen valtionrahoituksesta leikataan lukuvuosimaksuja vastaava summa. SAMOK on huolissaan, että lukuvuosimaksujen täyskatteellistamisella on negatiivisia jatko vaikutuksia korkeakoulujen perusrahoituksen määrään.

Kiitämme lukuvuosikohtaisuuden poistamista maksuista, jos opiskelija on jo maksanut koulutuksen kustannukset. Tämä lisää opiskelijan joustavia mahdollisuuksia esimerkiksi työllistymisen tai muuten maahan integroitumisen suhteen.

Lausunnonantajan näkemykset lukuvuosimaksujen kiertämisen ehkäisemistä koskevasta muutoksesta

SAMOK kyseenalaistaa lukuvuosimaksujen kiertämisten laajuuden ja kokee hallituksen esityksen muutokset siihen ylimitoitettuina ja mahdollisesti haitallisina. Esityksessä oleva tapauksien lukumäärä on alhainen ja siitä ei pysty erottelamaan ketkä ovat vaihtaneet oleskelulupaansa vältyäkseen maksuilta. Lisäksi muutoksen aikataulu on erittäin tiukka.

Muistutamme työllistymisen sekä avioitumisen tai perheen perustamisen olevan yksi suurimmista pitovoimatekijöistä kansainväliselle opiskelijoille jäädä Suomeen ja vaikka esitys ei työperustaisen oleskeluluvan hakemista estäkään niin yhdistettynä muihin suunniteltuihin muutoksiin tämä vähentää Suomen houkuttelevuutta opiskelumaana.

Kiitämme tarpeellisesta muutoksesta, jossa jatkossa tilapäistä suojelua saavat eivät ole jatkossa lukuvuosimaksuvelvollisia.

Lausunnonantajan näkemykset tiedonsaantioikeuden lisäämisestä

-

Niemi Aleks
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry